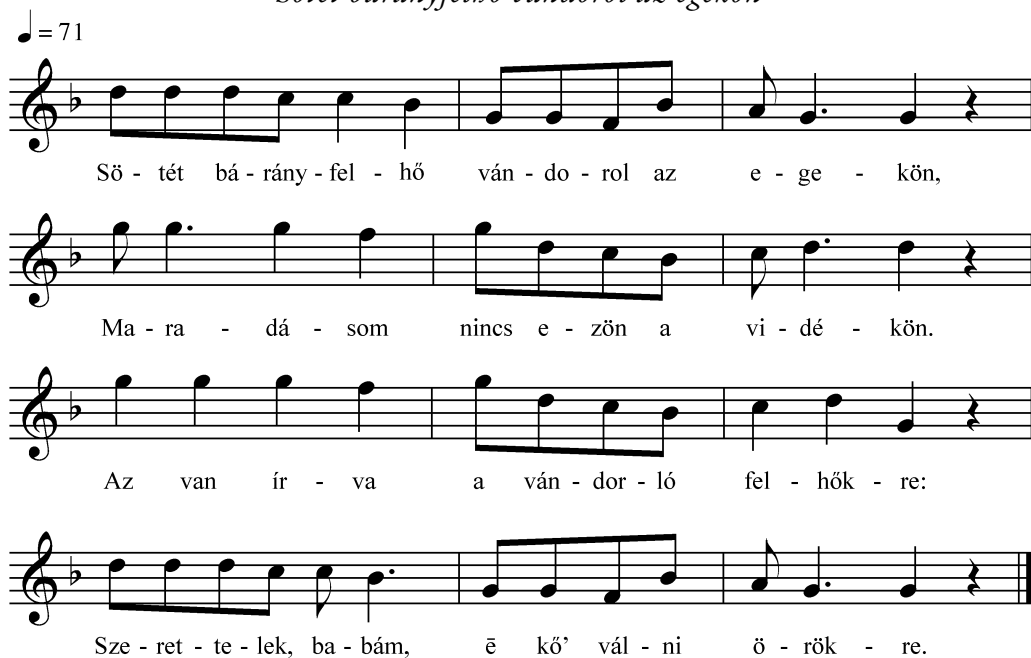

N 24.

Sötét báránnyfelhő vándorol az egekön

♩ = 71

Sö - tét bá - rány - fel - hő ván - do - rol az e - ge - kőn,
 Ma - ra - dá - som nincs e - zőn a vi - dé - kőn.
 Az van ír - va a ván - dor - ló fel - hők - re:
 Sze - ret - te - lek, ba - bám, ē kő' vál - ni ő - rők - re.

Nagy búbánat érte szombaton a szívemet,
 Más ölibe láttam a kedvesömet.
 Még akkó' sē hittem vóna valóba,
 Hogy nē mönjenek, babám, véled a kézfogóra.

Széles körben elterjedt, szép pentaton fordulatot tartalmazó új stílusú dallam. Az északi dialektusban igen gyakori. A csókai változat egyedi variáns.

Gyűjtés: Gligor Jánosné (66), Csóka, 1976, Kónya S.

Közlés: VMND I. 130.

Típus: Bereczky 994/A (1554), Járdányi II. 21.

N 25.

Virág ökröm kihajtottam a rétre

♩ = 75

The musical score is written on four staves in a single system. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as quarter note = 75. The melody is simple and folk-like, with a mix of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes. The piece ends with a double bar line.

Vi - rág ök - röm ki - haj - tot - tam a rét - re,
Gyöngy - har - ma - tot mind lë - ve - ri a tér - gye.
Nem hal - lom a Vi - rág ök - röm ko - lomp - ját,
Más ö - le - li az én ró - zsám dë - rë - kát.

Nem jó csillag lött volna énbelülem,
Nem ragyognék olyan szépen az égön.
Éjféltájba mögkerülném az eget,
Úgy tunnám mög, hogy a rózsám kit szeret.

A Délvidéken ritka az előfordulása. Új stílusú népdal, melynek korai változatai a népies műdal világa felé mutatnak. Távlabbról a *Szép a gyöngyvirág egy csokorba* szöveggel ismert dallam szélső soraira emlékeztet. Szövege első közlés.

Gyűjtés: Kónya Mihály (62), Csóka, 1976, Kónya S.
Közlés: VMND III. 139.
Típus: Bereczky 578.

N 26.

Búra, búra, búbánatra születtem

♩ = 94

Bú - ra, bú - ra, bú - bá - nat - ra szü - let - tem,
 Nem i - ga - zi é - dös - a - nya ne - velt föl.
 Mus - to - ha vót én - hoz - zám a vi - lág is,
 Szá - raz ág - ról el - hër - vad a vi - rág is.

Jaj, de bajos egy párnára fekünni,
 De még jobban, ki egymást nem szereti,
 Én sē szeretöm a feleségömet,
 Melléfekszem, búra hajtom fejemet.
 Én mán tudom, mer' régóta próbálom,
 Még az ellenségömnek sē kívánom.

Ereszkedő dallamvonala a kvintváltás sorszerkezeti megoldásait mutatja. Jellemző alföldi, dél-alföldi dallam. Jelen szövegek nincsenek publikálva ezzel a dallammal.

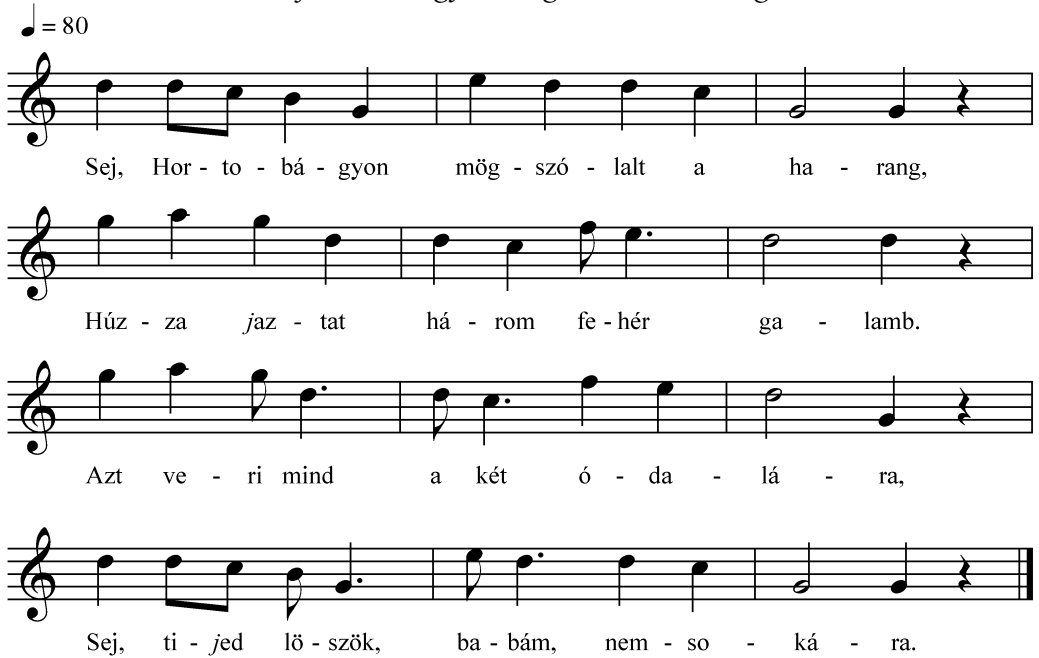
Gyűjtés: Gligor Jánosné (66), Csóka, 1976, Kónya S.
 Közlés: VMND I. 126.
 Típus: MNT VI. XIV.

N 27.

Sej, Hortobágyon mögszólt a harang

♩ = 80

Sej, Hor - to - bá - gyon mög - szó - lalt a ha - rang,
Húz - za jaz - tat há - rom fe - hér ga - lamb.
Azt ve - ri mind a két ó - da - lá - ra,
Sej, ti - jed lö - szök, ba - bám, nem - so - ká - ra.

Sej, arra alá dörög az ég alja,
Haragszik a rózsám édesanyja.
Ha haragszik, nem töhetök rúla,
Sej, úgyszé löszök a fíjájé soha.

Vidékünkön kissé szokatlan a Hortobágy megéneklése. A szöveg talán a dal földrajzi származására is utal.

Gyűjtés: Tóth Antal (55), Csóka, 1975, Kónya S.

Közlés: VMND III. 26.

Típus: Járdányi II. 30.

N 28.

Sej-haj, harmatos a kukorica levele

♩ = 94

Sej - haj, har - ma - tos a ku - ko - ri - ca le - ve - le,

U - tó - já - ra vó - tál ná - lam az es - te,

U - tó - já - ra fog - tad aj - tóm hú - zó - ját.

Sej - haj, ad - jon is - ten ba - bám, sok jó ég - ca - kát!

Sej-haj, harmatos a kukorica levele,
Mihánt elmégy, mindjár' el vagy felejtve.
Kikísérlek, nyitva hagyom az ajtót,
Sej-haj, várom azt a hű szeretőt, aki vót.

Ebben a változatban pentaton ízeket hordozó, igen változatos szövegekkel társuló, általánosan elterjedt dal. Nagy ambitusú, nagy szótagszámú, új stílusú dallam. Bereczky 1439/2338., illetve Járdányi II. 107. típusaként határozhatjuk meg.

Gyűjtés: Benák Margit (74), Egyházaskér, 1975, Kónya S.

Közlés: VMND I. 99.

Típus: Bereczky 1439/A (2336), Járdányi II. 107.

N 29.

Kék ibolya búnak hajtja ja fejét

♩ = 128

Kék i - bo - lya bú - nak hajt - ja ja fe - jit,

Ha jaz ég - bú' nem lo - csol - ják a tö - vit.

Szállj lë har - mat, kék i - bo - lya tö - vé - re!

Most ta - ná - tam egy i - gaz sze - re - tő - re!

– Kék ibolya, ha lészakajtanálak,
Mit szóná' tē, babám, ha elhagynálak?
– Azt mondanám, verjön mög a Teremtő,
Sosë vótá' igaz szívú szerető!

Ez a dallamváltozat nem más, mint az *A szögedi halastó* ugrós dallam lelassult és kiszélesedett (augmentálódott) változata. A pergő nyolcadok kétszer olyan hosszú negyedekké váltak. Az új stílus ritmusvilága hatott a régi stílusra, majd elvariálódással új típust hozott létre, mint például az MNT VI. XIV. típusa. Ebben a változatban dallama *A Magyar Népzene Tára X.* kötetének CXXIV. típusát gyarapítja.

Gyűjtés: Kónya Mihály (62), Csóka, 1976, Kónya S.
Típus: MNT. X. CXXIV.

N 30.

Hervadj, rózsá, hervadj

♩ = 80

Her - vadj, ró - zsa, her - vadj,
 Mer' az e - nyém nem vagy,
 Még az e - nyém, még az e - nyém vó - tál,
 Sej, min - dig pi - ro - sat nyí - lot - tál!

Temető kapuja
 Sarkig ki van nyitva,
 Azon visznek köröszül éngömet,
 Sej, abba a fekete sírba.

A sírom teteje
 Rózsával van tele,
 Hírósek a kis csókai lányok,
 Sej, rúlam sződik a virágot.

– Szödjétök, szödjétök,
 Rúlam a virágot,
 Csak azt az égy fehér liliomot,
 Sej, lányok, lē ne szakajtsátok!

Ha lészakajtsátok,
 El nē hervasszátok,
 Űtessétök a sírom közepibe,
 Sej, abba a fekete földbe!

Talán legismertebb szövege a *Temető kapuja sarkig ki van nyitva* kezdetű strófa. A népzenei mozgalmak (táncházmozgalom, népdalkörök, citerazenekarok) fölkarolták, közös mulatozásokon szívesen éneklük. Járdányi a féldallamok közé sorolja.

Gyűjtés: Gyetvai Simonné (80), Zenta, 1990, Bodor A. – Németh I. (*Fecskemadár, fecske*).

Közlés: VMND III. 108.

Típusa: Járdányi II. 174.

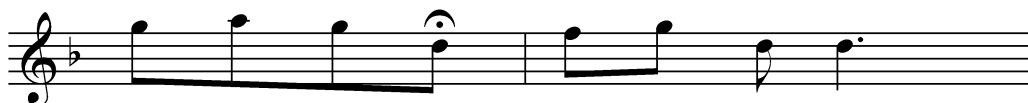
N 31.

Száraz kútgémre szállt a sas

Parlando ♩ = 70

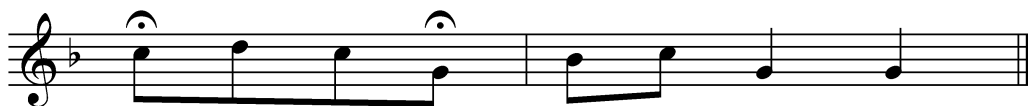
Szá - raz kút - gém - re szállt a sas,

Én - göm ró - zám, né csa - lo - gass!

Csa - lo - ga - tott én - göm más is,

Ná - lad, ba - bám, szöbb is, jobb is.

Tudod, babám, tudhatod is,
Vótam igaz, löttem hamis.
Csaltam én mög másokat is,
Hacsak löhet, majd tégöd is.

Ötfokú, ereszkedő, kvintváltó dallam. A régi stílus egyik mintapéldája. Ezt a dallamszerkezetet csuvasoknál, cseremiszeknél, zenei nyelvrokonainknál találhatjuk meg. A Vajdaságban talán a legnépszerűbb régi stílusú, kötetlen ritmusú dallam. Épp ezért rendkívül

sok változatát, pásztor-, betyár-, ivó- és lírai szövegekkel találhatjuk meg. Dallamtípusa megegyezik az F 27. és az F 38. számmal.

Gyűjtés: Banka Mihály (78), Csóka, 1990, Bodor A. – Tripolsky G. – Németh I.

Közlés: VMND II. 168.

Típus: MNT VIII. XLV, Járdányi I. 80.

N 32.

Mind lehulltak a levelek a fáról

♩ = 78

Mind le - hull - tak a le - ve - lek a fá - ról,
So - kat jár - tam kis - an - gya - lom hoz - zá - tok.
De hi - já - ba, nem tud - tál mög - sze - ret - ni,
E - lőbb - u - több ē kő' té - göd fe - led - ni!

The musical score is written on four staves in a single system. Each staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as quarter note = 78. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllable placement. The piece concludes with a double bar line.

Felednék kisangyalom, nem löhet,
A búbanat mögöli ja szívemet.
Be vagy zárva a szívembe örökre,
Tisza vize sē moshat ki belüle.

Az egész Kárpát-medencében elterjedt új stílusú népdal. Bereczky János új stílust összegző művében 148 gyűjtőpontról adatolt dallam. Mindazonáltal csókai szövegváltozata ez ideig nincs publikálva.

Gyűjtés: Tóth Antal (56), Csóka, 1976, Kónya S.

Közlés: VMND I. 48.

Típus: Bereczky 1328/A (2132), Járdányi II. 84.

N 33.

Az éccaka nem aludtam, mindig fáj a szívem

Az é - ca - ka nem a - lud - tam, min - dig fáj a szí - vem.

Az ha - gyott el, kit sze - ret - tem, ver - je mög az is - ten!

Ho - má - lyo - san sü - tött lē rám a fé - nyös hód - vi - lág,

Sír - va jár el a rá - csos ka - pum e - lőtt az a hun - cut La - ci bē - tyár.

Erdő, erdő, sűrű erdő, benne van egy madár,
Kék a szárnya, sárga ja lába, aranyos a tolla.
Hítt az éngöm utitársnak, el is mögök véle,
Kis Csókába' nincsen olyan legény, kit a szívem szerethetne.

A Zöld erdőben, zöld mezőben sétálgat egy páva kezdetű dal ritka, szép változata. Dobszay László ez előző formát műköltési eredetűnek tekinti, ezzel magyarázza csekély variálódását (Dobszay). A csókai változat nem visszatérő sorszerkezete ellenére az új stílus jellemző zenei fordulatait hordozza.

Gyűjtés: Gligor Jánosné (66), Csóka, 1976, Kónya S.

Típus: Dobszay IV. F 410.

N 34.

Kék pántlika a harisnyám kötője

♩ = 93

Kék pánt - li - ka a ha - ris - nyám kö - tő - je,
 Sző - ke le - gén sze - re - tő - nek sē ké - ne!
 Még a csó - kom sē vesz - tő - ge - tőm rá - ja,
 Az is job - ban rá - il - lik a bar - ná - ra!

Árvacsalán szúrta mög a kezemet,
 Barna legény csalta mög a szívemet.
 – Barna legény, nē csald mög a szívemet,
 Én akarom mögcsalni a tizedet!

Árok, árok, de mély árokba jectem,
Abba estem, kibe nem is reméltem,
De ahogy én az árokbú' kimásztam,
A babámmal többet szóba sē' álltam.

Pentaton alapú új stílusú népdal. *Kimentem a selyemrétre kaszálni* vagy *A bakonyi zöld erdőben születtem* kezdetű szövegekkel közismert az egész Kárpát-medencében.

Gyűjtés: Korponai Mihályné (48), Csóka, 1952, Burány B.

Közlés: VMND I. 103.

Típus: Járdányi II. 10.

N 35.

Barna legény, de göndör a maga bajusza

♩ = 120

The musical score is written on four staves in G minor (one flat) and 2/4 time. The tempo is marked as ♩ = 120. The melody is simple and pentatonic. The lyrics are written below the notes.

- Bar - na le - gény, de gön - dör a ma - ga ba - ju - sza,
Ta - lán bi - zony csók - ra vó - na vá - gyá - sa?
- Gyűj - jön i - de, ül - jön mel - lém csó - kot a - dok én,
Így is, úgy is a ma - ga ba - bá - ja lö - szök én.

Barna kislány bele-belenéz a tükörbe.
 – Édösanyám, jó’ vagyok-ē kifestve?
 – Jó’ vagy, lányom, nem látszik mög rajtad a szeplő,
 A kocsmába tē lösző’ vasárnap az első.

Ízes új stílusú népdal. A stílus virágzása idején népszerű lehetett, általánosan elterjedt. Manapság a népzenei mozgalmak nem népszerűsítik, ritkán énekelt dallam. Ebben a változatban első közlés.

Gyűjtés: Gligor Jánosné (67), Csóka, 1977, Kónya S.

Típus: Járdányi II. 24.

N 36.

Ez a kislány jaj de nagyon szomorú

Ez a kis - lány jaj de na - gyon szo - mo - rú,
 Fe - jin van a möny - asz - szo - nyi ko - szo - rú.
 Mög - állj, kis - lány, mög - bá - nod te e - zö - ket,
 Fő - vön - néd a ré - gi vi - se - le - tö - det!

Sír a kislány, ha fölül a kocsira,
Mikó' vizsik más idegön faluba,
Hogyné sírna, édösanyját éhagyja,
Szép életit soha vissza nem kapja.

Házunk előtt magosra nőtt a nyárfa,
Édösanyám barna lányát siratja.
Sirathatsz már, édösanyám, éngömet,
Férjhöz adtál, de nem tudod, hogy kinek.

Fönn az égön három csillag egy sorba,
Három szeretőm vót néköm, egyforma.
Három közül egy az igaz, a szóke,
Az zárja be bús szivemet örökre.

Bodor Anikó a *Vajdasági magyar népdalok* III. 133. számú dallamaként közli, de nem az összes Csókán ismert szöveggel. Dallamáról megjegyzi: új stílusú dal, melynek közelebbi változatát nem ismerjük. Csókán egykor lakodalmos dalként énekelték.

Gyűjtés: Korponai Mihályné (48), Csóka, 1972, Burány B.

Közlés: VMND III. 133.

Típus: Bereczky 740.

N 37.

Nem messze van ide babám tanyája

Rubato ♩ = 78

Nem mesz - sze van i - de ba - bám ta - nyá - ja,

I - de lát - szik an - nak az al - ma - fá - ja.

Bús ger - li - ce szo - kott ar - ra rá - szá' - ni,

Szép a ba - bám, ne - héz tú - le el - vál - ni.

Mikó' vittek a templomba eskünni,
Utánam gyűtt édősanyám siratni.
– Sirass, anyám, mögsirathatsz éngömet,
Férjhöz adtál, de nem tudod, hogy kinek!

Általánosan ismert, sok variánsban és sok szöveggel élő új stílusú dallam. Ütemváltó belső lüktetése (2/4 + 3/4 + 4/4) ritka.

Gyűjtés: Gál András (77), Csóka, 1973, Kónya S.

Közlés: VMND III. 135.

Típus: Járdányi II. 83.

N 38.

Végigmönni a Kis utcán nem merök

♩ = 84

Vé - gig - mön - ni a Kis ut - cán nem me - rök,
Mer' azt mond - ják, fod - ros szok - nyát vi - se - lők.
Két sor csip - ke - fo - dor ring az al - ján,
Bar - na le - gény ko - pog - tat az ab - la - kán.

The musical score is written on four staves in a single system. Each staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as quarter note = 84. The lyrics are written below each staff, with hyphens indicating syllable placement across notes. The piece concludes with a double bar line.

– Barna legény, nē kopogtass, gyere be,
Ölelőre áll a karom idebe!
– Gyere be, gyere be, barna babám,
Nem haragszik tērad az édősanyám!

(Az) Elmúlt hétön selyöm szoknyát
varrattam,
Az aljára csipkefodrot rakattam.
Van neköm szeretőm, egy szép barna,
Homlokára göndörödik a haja.

Lakodalmakban is sokat dalolt, népszerű új stílusú dallam. Előadásmódja jól példázza a poco rubato – feszes ritmusból a kötetlenbe átváltó – énekes tempót.

Gyűjtés: Tóth Ágnes (58), Csóka, 1953, Burány B.
Típus: Bereczky 589/A (923), Járdányi II. 45.

N 39.

Nincs édösebb a kadarka szőlőné'

♩ = 80

Nincs é - dö - sebb a ka - dar - ka sző - lő - né',

Nincs ked - ve - sebb az el - ső sze - re - tő - né',

Mer' az el - ső tud i - ga - zán sze - ret - ni, sze - ret - ni,

A má - sik - ka' de so - kat köll szen - ved - ni.

Két szivárvány koszorúzza jaz eget,
 Érabolták tülem a szeretőmet.
 Érabolták tülem azt az egyetlen égyet is,
 Rabolják el a gyászos életömet is!

– Kisangyalom, ha tudtad, hogy nem szeretsz,
 Mé' nem írtá' égy szomorú levelet?
 Tötted vóna ja táborig postára, postára,
 Gyüött vóna ja kis Csóka falujába!

Népszerű új stílusú dal igen sok változatban. Csókai változata több hasonló típus motívumaiból egyedi módon építkezik.

Gyűjtés: Korponai Erzsébet (21), Csóka, 1952. Burány B.

Közlés: VMND I. 139.

Típus: Bereczky 1281 (2159), Járdányi II.102.